

PREDSTAVUJEME MESTÁ A OBCE NOVOHRADU

NOS Lučenec v rámci monitoringu miest a obcí regiónu uvádza cyklus „Predstavujeme mestá a obce Novohradu“. Ide o reportáže zamerané na oblasť miestnej kultúry. Pokračujeme obcami: **Krná** a **Selce**

História: Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku **1435** a Krná sa spomína ako **KERNA LEHOTA**. V roku 1548 sa obec nachádza vo vlastníctve rodiny Bebekovcov a v súpise ju nachádzame pod názvom KORNA LEHOTH. Dnešný názov Krná sa používa od r. 1920. Obyvatelia sa zaoberali výrobou drevených kolies a dreveného riadu. Kolárske remeslo ako obecný symbol je aj v súčasnom **erbe** (v modrom štíte zlaté deväťšpicové koleso po bokoch sprevádzané strieborným skloneným vrtákom so zlatou rukoväťou a striebornou sekerou na zlatom porisku). Prvýkrát boli znázornené tieto výrobné predmety – drevené koleso, sekera a nebožiec – na pečatidle z r. 1733. Predovšetkým výroba drevených kolies bola v Krnej rozšírená, zaoberali sa ňou až v 14 domácnostiach. Okrem nej sa zaoberali aj pálením dreveného uhlia. V rokoch 1938-42 páliť uhlie Jozef Krásnik a Ondrej Šimo.

V rukopise Františka Radványiho, v rokoch 1710-1716 notára Novohradskej župy, sa o Krnej uvádza: „*Krná leží na hranici bývalej Novohradskej a Gemer-Malohontskej župy. Pripomína viac obydlie medveďov, ako ľudí. Smerom od Hontianskej župy, v úzkej doline osídlenia často prebieha zápas človeka s medveďom, no nie tak, že medveďa ihneď zabili, ale najprv s ním mužne zápasili a až potom ho zabili. Aj v susedných obciach nájdeme veľa ľudí, ktorí už pocítili boj s medveďom. Často tu počuť mumlanie medveďa, hlavne v tých miestach, kde sa hojnejšie nachádzajú žalude, a miestach, kde si nájdú bezpečnejšie útočisko. Poľovačky na medveďa trvali niekedy aj tri dni. To, že sediaci si boli úplne istí v úlovku dokazujú v tom, že kožuš ešte nestiahnutého medveďa predali garbiarovi ešte pred lovom.*“

Na území obce sa nachádza niekoľko kultúrnych pamätihodností. Najstaršou je **kúria** klasicistická z roku 1820, postavená na mieste renesančnej kúrie zo 17. storočia, kedy túto Čemnického kúriu vlastnila rodina Horkovičovcov. V roku 1820 ju prestaval a renovoval Samuel Platthy. Dnes v nej sídli OÚ. **Kostol** evanjelický bol postavený v roku 1905, je bez veže a s rovným stropom, oltárny obraz je od Ľ. Kubányiho. **Zvonica** bola postavená v roku 1912, v r. 2000 vďaka úspešnému projektu došlo k jej rekonštrukcii (Nadácia Ekopolis B.

Obecný úrad (bývalá klasicistická kúria)

Evanjelický kostol

Zvonička (Závada)

Zvonica

Bystrica, príspevok rodáka PharmDr. Jána Hrica a príspevky občanov). V miestnej časti Závada sa nachádza historická **zvonička** z roku 1893, zvon je z r. 1898 a 27.7.2012 bola po kompletnej rekonštrukcii, ktorú zabezpečila f. HOKO s.r.o., znovu vysvätená. Vtedy na ňu osadili pamätnú tabuľu na pamiatku obyvateľov Krňanských lazov. Ďalšia **pamätná tabuľa SNP** sa nachádza na okraji chotára obce, v blízkosti rozhľadne na Jasenine.

Prvá škola v Krnej bola postavená z dreva na mieste, kde dnes stojí zvonica.

Pokr. str. 2

Pam. tabuľa na zvoničke

Pam. tabuľa SNP

Pokr. zo str. 1 ...

Neskôr zhorela a v roku 1859 bola postavená nová škola z kameňa. Za pôsobenia Ondreja Siváka postavili občania Krnej novú školu a kostol pod spoločnou strechou, 16.10.1904 bola slávnostne otvorená. Zo starej školy bol v roku 1908 urobený byt pre učiteľa. Od r. 1935 viedol školu **Žigmund Rešetár**, pôsobil v Krnej 6 rokov. Riaditeľom, už Národnej školy, bol od r. 1949 **Juraj Lehocký**. Na ZŠ v Krnej sa vyučovalo do roku 1972 a poslednou učiteľkou bola Anna Kováčová. Starosta obce Michal Senko podnikol kroky, ešte v roku 1928, na postavenie školy aj na lazoch Neklen a vyučovanie sa začalo 15.9.1936.

Prvú kultúrnu činnosť začali dobrovoľní hasiči. V obci nebol kultúrny dom a tak sa akcie konali v škole. Dňa 2.2.1932 usporiadal Dobrovoľný hasičský zbor divadelné predstavenie. Dňa 1.februára 1946 sa Sväz slovenskej mládeže predstavil hrou J. Hollého „Márnotratný syn“. Osvetovým referentom bol Juraj Lehocký. Dňa 2.2.1948 usporiadal SEM div. predstavenie A. Jiráka „Vojnárka“. **Divadelný krúžok** bol založený v januári 1949 a o rok sa predstavil hrou „Hra volá“. V r. 1953 prichádza do obce dvakrát mesačne putovné kino z Poltára. V roku 1956 bola v obci založená osvetová izba a vedúcim bol Juraj Hronec.

Od r. 1958 bol kronikárom František Kováč. V r. 1960 obec odkúpila budovu bývalého panského kaštieľa a bola zriadená kinosála so stálym javiskom. V tom istom roku bol zakúpený premietací stroj a premietaním filmov bol poverený Ján Hric-Táčík. Predsedom osvetovej izby bol od roku 1968 Dušan Hric. Divadelný súbor pri SZM sa v roku 1971 na okresnej prehliadke umiestnil s hrou Ľ. Smrčka „Maqda Burčová: na I. mieste. Ako režisér a herec zároveň sa predstavil **Dušan Hric**. Okrem neho účinkovali Dana Hricová, Iveta Hricová, Drahoslav Lepiš, Marka Gasperová a Pavel Hric.

V roku 1932 v obci pracoval jeden mlyn, ktorého vlastníkom bol Július Horkovič a mlynárom Pavel Zöld.

Z ľudových zvykov sa uchovávali najdlhšie **páračky**. Domáce gazdiné pozývali susedky a mládež, večer sa tancovalo a stvárali pochabosti. Gazdiné ich hostili varenou kukuricou s malkom.

Krná ponúka návštevníkom viacero prírodných zaujímavostí. Najznámejšou je asi **rozhľadňa** na vrchu Jasenina (995 m n.m.), je vysoká 10 m a výška vyhlídkovej plošiny je 8 m, jej výstavba bola dokončená v r. 2009. Postavila ju obec Krná s finančným príspevkom BBSK a pri výstavbe pomáhali aj občania z obce Krná a Hradište. Vrch Jasenina sa nachádza asi 4 km severne od Krnej. Popri rozhľadni vedie turistická značovaná (červená) trasa. Rozhľadňa sa nachádza na str. 149 v publikácii vydanej v r. 2012 pod názvom „Rozhľadne-65 lokalít s rozhľadňami po Slovensku“, ktorej autorom je Ladislav

Khandl. Podstatné je, že turisti o nej vedia, potvrdzujú to nielen zápisy vo vrcholovej knihe, ale dokazuje to doslova kurióznou udalosťou, v roku 2012 na nej uzavreli sobáš manželia až zo Žiliny a sobášiacim bol starosta obce Uhorské, Jozef Sakala.

Ešte donedávna bola Krná známa aj ako dobrý zdroj chutných gaštanov. **Gaštanica** bola založená začiatkom 18. st. na podporu poľovnej zveri, vysadený bol gaštan jedlý, najviac v tzv. „Neklenskej“ a „Čilíkovskej“, potom sa rozširovali do lesa a do súkromných záhrad. Nachádzalo sa tu viac ako 100 stromov. Súčasný stav nie je dobrý, mnohé jedince sú napadnuté rakovinou kôry a podľa starostky obce, stromy postupne vysychajú. Napriek tomu zvolali viacero stretnutí s odborníkmi z Ústavu ekológie lesa, odobrali sa vzorky, ale záchrana je zložitá, nakoľko gaštany sa nachádzajú na súkromných pozemkoch, kde sa zásah môže vykonať len so súhlasom vlastníkov.

Zaujímavým je aj vodný zdroj „**Polianka**“, z tohto prameňa v r. 1964 vybudovali občania vodojem a vodu samospádom priviedli do 33 domov. Zachoval sa aj film z tohto obdobia, práve v tomto roku ho dostal do daru pri oslave svojho životného jubilea Ján Hric.

Pri zvonici sa nachádza pekný **park**, s jeho výstavbou sa začalo v roku 1973, do užívania bol odovzdaný v r. 1974 a bola v ňom vybudovaná aj malá fontána.

Pokr. str. 3

Pokr zo str. 2 V obci sa nachádza taktiež zrážkomerná stanica a prvé záznamy pozorovaní v Krnej sú zaznamenané v archíve SHMÚ od 1.7.1930. Je umiestnená na dvore u Borošov, ktorí údaje pravidelne zaznamenávajú a je zaznamenaná aj na stránke www.shmu.sk.

V chotári obce je viacero studničiek, najznámejšou je studnička s prístreškom v časti Závada.

V mesiaci august 1981 dostala obec Krná **Štatút rekreačnej obce**. Roku 1998 vypracovali úspešný projekt „Detské ihrisko“. Nadácia Ekopolis im poskytla prostriedky na vybudovanie dreveného altánku, pieskoviska a lavičiek.

Telovýchovná jednota „Družstevník Krná“ vznikla v r. 1962, predsedom bol Július Senko, neskôr Ján Bahleda. Úspešne sa hrával najmä volejbal a stolný tenis.

Významnou udalosťou v histórii obce bolo zavedenie autobusového spojenia s okresným mestom, 11.12.1947.

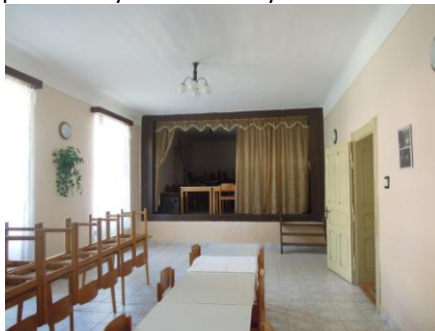
Obec ešte donedávna charakterizoval televízny zosilňovač. Televízny káblový rozvod vybuďovala obec v roku 1997 a prevádzkovali ho do r. 2011.

Zaujímavosťou je príbeh Wiliama Brühla, hudobného skladateľa židovského pôvodu, ktorý sa od r. 1942 s rodinou skrýval v obci Krná. Po vojne si zmenil meno na Viliam Bukový a na znak vďaka daroval do evanjelického kostola v Krnej veľký luster. Narodil sa v Lučenci (18. 1. 1932) a v tomto roku sme si pripomenuli 45. výročie úmrtia (31. 7. 1968 Praha). Vytvoril viac ako 100 hudobných diel, je autorom hudby k filmu J. Jakubiska „Kristove roky“ a za hudbu k filmu „Boxer a smrť“ získal v r. 1963 na festivale v San Franciscu Cenu Daria Milhauda.

Súčasnosc: Krná patrí do mikroregiónu Hornohrad už od jeho založenia, v roku 1999. Obec má 53 obyvateľov. Starostkou je od roku 1994 **Drahomíra Hrivcová**. K obci patria 4 miestne časti: Neklen, Závada, Osičiny a Nový Svet.

Obecný úrad sídli v zrekonštruovanej budove bývalej kúrie, nachádza sa tu aj sála s javiskom. V roku 2012 získali na rekonštrukciu budovy kultúrneho domu prostriedky z Úradu vlády SR.

Z podujatí, ktoré obec organizovala je potrebné spomenúť karneval, športové hry a súťaže na Deň detí, slávnostné posedenie pri príležitosti Dňa matiek, ale aj „tekvicová šou“ či večer strašidiel, kedy na fontánu postavili až 17 vyrezávaných tekvic. V súčasnosti organizujú najmä fašiangy a stavenie mája a viac sa zameriavajú na spoločné akcie v rámci mikroregiónu Hornohrad. Je potrebné spomenúť, že mnohé obecné aktivity sa uskutočnili vďaka sponzorskej pomoci PharmDr. Jána Hrica.

Najväčším podujatím, ktoré obec organizuje je už spomínaný turistický výstup na Jasenin. V druhej polovici augusta Krná každoročne organizuje hviezdicový výstup spoločne s okolitými obcami Hradište, Uhorské a Málinec. Tohto roku sa konal v sobotu, 24. augusta.

Pravidelné seniorské odpolednia pripravuje aj miestny klub dôchodcov.

Remeslo nezakliklo a aj dnes sa venuje práci s drevom Jaroslav Dzuroška, zo záľuby vyrába všeličo, vtáčie búbky, stoličky, ale ešte kým bol mladší, rád modeloval lode, niektoré boli aj na výstavách v Lučenci.

Na území obce pôsobí niekoľko organizácií. Lesné a pasienkové spoločenstvo Krná od r. 1997, predsedom bol Štefan Zaťko, po ňom Ing. Milan Šimo, od r. 2010 zastáva túto funkciu Miloš Hric. V reštitúciách boli lesné pozemky odovzdané RNDr. Štefanovi Horkovičovi-Kováčovi vo výmere 500 ha a vznikla spoločnosť HOKO s.r.o. so sídlom v Lučenci, prevádzka Krná a od r. 2013 je jej sídlo v Krnej. V r. 1998 začala v obci prevádzku píla – majiteľom je Miloš Hric.

Obecný úrad vydal v roku 2005 pri príležitosti 570. výročia prvej písomnej zmienky publikáciu pod názvom „Krná 1435-2005“, autormi sú Mária Adamová a Dr. András Szomszéd. Obec má vlastnú web stránku www.krna.sk, na nej je v časti kronika obce uverejnená aj táto publikácia. Okrem toho vydali aj viaceré pohľadnice.

Prijemným prekvapením pre budúcich návštevníkov Krnej a okolia je štýlová poľovnícka chata na okraji obce. Poskytuje ubytovanie až pre 13 osôb vrátane všetkých služieb.

Zdroj: www.krna.sk, Mária Adamová, Dr. András Szomszéd: „Kronika Krnej 1435-2005“

História: Prvá písomná zmienka o obci je z roku **1303** ako **Zelche** a v tomto roku si obec pripomína 710. výročie. Ako majetok Jána Krupinského, ktorého hrad stál v blízkosti Váľkova, sa obec spomína r. 1306. V roku 1427 patrila hradu Hajnáčka, potom Derencsényiovcov, Hrachovskému panstvu a iným rodinám. Obyvatelia sa zaoberali výrobou vozov, kolies, dreveného náradia a debnárstvom. Staroslovanský názov je pravdepodobne odvodený od slova selo - dedina. Erb obce tvoria dva topory (tesárska sekera) a koleso v červenom poli.

Obec bola pôvodne evanjelická. Roku 1794 si obyvatelia kúpili drevený kostol z Lukovišť, avšak tento časom veľkosťou nepostačoval pre celé Selce, nakoľko v r. 1804 mali 325 obyvateľov. Preto drevený kostol predali do Dúžavy a v r. 1807 začali stavať nový kostol, ktorý v novembri r. 1809 aj vysvätili. Potom vraj nasledovala hostina, na ktorej nechýbala pečienka z veľkého medveďa, zastreleného v miestnych horách.

Na území obce sa nachádzajú dve kultúrne pamiatky. Prvou je **kostol** evanjelický z roku 1809 (klasicizmus), bol postavený hlavne na základe aktivity vtedajšieho kňaza Michala Bosého, inak prvého prekladateľa Shakespearea na Slovensku. Vzácný je oltárny obraz Kristus v Gecemanskej záhrade, posledný obraz maliara Jozefa Božetecha Klemensa.

Druhou pamiatkou je **zvonica** z r. 1809. V 19. storočí tu mala svoj majetok Rimamuránsko - šalgótariánska spoločnosť. V obci sa narodil **Rudolf Rodomil Kubányi**, štúrovec, brat spisovateľa Ľudovíta Kubányiho.

Selčania mali svoje nárečie a pre typickú výslovnosť dostali prezývku: *Sevčanie, čele ván brnčale*. Kroj nosili asi do roku 1850, potom sa objavoval už iba u mlado-

manželov pri svadobnom obrade. Škola bola postavená v r. 1755 a jej prvý učiteľ bol Juraj Molitoris. Známym učiteľom bol Jozef Turčány, prezývaný „Kukurica“, bývalý čičmár, ktorý

používal dereš, ako trest pre deti. Kultúrny dom bol postavený v r. 1954, v ňom bolo kino a hrávali sa aj divadlá.

Z prírodných zaujímavostí je to Jánošíkova skala, kde podľa legendy spával Jánošík, je vraj na nej vidno akúsi priehlinu, kde si aj nohy močil. Nachádza sa na okraji chotára obce Selce, ale je bližšie k Zlatnu. Z obce vedie modrá turistická značka cez Holubín do Hrachova.

Súčasnnosť:

Selce majú 112 obyvateľov a starostom je **Vladimír Bodnár**.

V budove kultúrneho domu je aj sídlo obecného úradu a knižnice.

V sále s javiskom prebiehajú práve rekonštrukčné práce a po jej dokončení bude mať obec k dispozícii vynovený priestor na svoje aktivity.

Z podujatí, ktoré obec organizuje je to najmä stávanie mája a pálenie vatry, koná sa pravidelne na 9. mája a vždy je to aj s gulášom.

Obec má svoju web stránku (www.obceselce.szm.com) a pre svoju propagáciu vydala aj pohľadnicu.

Zdroj: www.obceselce.szm.com, Dejiny obce Selce

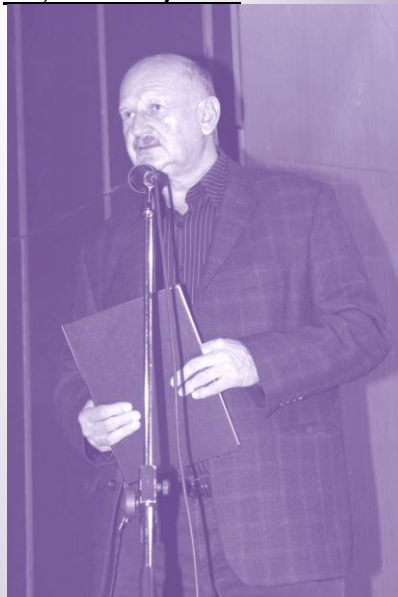
– Marián Ambrozý, 1993

Ľudia – roky – udalosti

Smutná správa nás veľmi zasiahla.

Práve v čase konania Vý-
chodnej aj nás zasiahla tá smu-
tná, smutná správa.

Navždy nás opustil **PAVEL BÚTOR**, kamarát so všetkými a kamarát všetkých, porotca mnohých folklórnych súťaží, lektor vzdelávacích podujatí, ale hlavne dobrý človek.

Kokavčan celou svojou dušou. Folklorista, tanečník, choreograf, kultúrno-osvetový pracovník. Patril medzi významné osobnosti folklórného hnutia na Slovensku. Detstvo prežil v Kokave nad Rimavicou, ale aj keď žil v Bratislave, do Kokavy sa pravidelne a rád vracal, na svoju Kokavu by nedal dopustiť. My sme ho poznali až ako vedúceho folklórného súboru Dimitrovec, ktorý úspešne viedol skoro 40 rokov. Okrem súborových aktivít pravidelne pracoval v rozličných programových komisiách a prípravných výboroch na festivaloch vo Východnej, Detve, na Myjave, na Šafovej ostrohe a inde. Pre folklórne súbory na Slovensku vytvoril vyše 60 zaujímavých choreografií a jeho „Klobúkový“

tancuje Lúčnica dodnes. Nezanedbával ani „malé súbory“ vo svojom regióne – hlavne Kokavan, z ktorého vyšiel, boli mu blízke Rimavan, Sinec, Vepor.

Od septembra 2001 pracoval v Národnom osvetovom centre v Bratislave, ako odborný pracovník pre folklórne súbory a scénický folklorizmus. Sústavne sa venoval práci vo folklórnom hnutí na Slovensku ako lektor pre folklór, člen porôt a programových komisií folklórnych festivalov. V rokoch 2000-2005 bol predsedom Programovej rady FF Východná. Spolupracoval aj pri príprave festivalových ročníkov Kollieska. V roku 2006 s prof. Oskárom Elschekom uviedli výnimočný program v Paríži, pri zapísaní fujary do kultúrneho dedičstva UNESCO.

No k jeho najmilším patrila Kokava nad Rimavicou. Bol unesený jej nádherným okolím, rád sa postretal s priateľmi a kamarátmi.

V posledných rokoch sa pravidelne zúčastňoval na všetkých významnejších podujatiach „doma v Kokave“.

„Všetky kokavské piesne mám rád, všetky sú mi milé, ale pre mňa je a bude najmilšia melódia - Vrchárska nálada, ktorá nemá obdobu nikde na Slovensku. Tá vyjadruje aj smútok, žiaľ, aj radosť a potešenie zo života v našom krásnom, ale na živobytie nehostinnom kraji.“

Aj takto povedal o sebe v knihe Š. Repčoka: Kronika organizovaných foriem folklóru.

Posledná rozlúčka sa uskutočnila 12. júla 2013 o 14.00 hod. v evanjelickom kostole v Kokave nad Rimavicou.

*Paľo, nech Ti je kokavská zem,
ktorú si mal tak rád, ľahká!*

*Navždy ostaneš
v našich srdciach!*

Pripomíname si:

Juraj Šutta

Veterinárny lekár – chirurg, vysokoškolský učiteľ **Prof. MVDr. Juraj Šutta, CSc.** sa narodil 20. 9. 1923 v Mýtnej, okres Lučenec. V r. 1930-35 navštevoval ľudovú školu vo svojom rodisku. V r. 1935-39 študoval na gymnáziu v Lučenci, v r. 1939-42 vo Zvolene, kde zmaturoval. V r. 1943-44 študoval ako štípendista na Vysokej škole veterinárnej (VŠV) vo Viedni (Rakúsko), v r. 1944-49 v štúdiách pokračoval na VŠV v Brne.

V r. 1949 nastúpil ako odborný asistent na Chirurgickú kliniku VŠV v Brne, neskôr krátko pôsobil ako náčelník Vojenskej veterinárnej nemocnice v Pardubiciach. V r. 1950 začal pracovať na novozriadenej VŠV v Košiciach, na ktorej bol od r. 1954 vedúcim Katedry chirurgie a ortopedie. Od r. 1979 pôsobil ako expert a profesor na VŠV v Algeri (Alžírsko). Tu predčasne zomrel 28. 10. 1981, pochovaný je v rodnej Mýtnej.

Vo svojej vedecko - výskumnej činnosti sa zaoberal problematikou anestetík a myorelaxancií, ako i štúdiom aktuálnych otázok chirurgických ochorení vo veľkochovoch. Je autorom i spoluautorom publikácií: *Operačná veterinárna chirurgia* (1959), *Ošetrovanie paznechtov a odrohoovanie hovädzieho dobytku* (1965), *Veterinárna chirurgia a ortopedie* (1966), *Veterinárna chirurgia* (1979) a i. Vychoval mnoho odborníkov v oblasti veterinárnej chirurgie: MVDr. Daniel Kelényi, MVDr. Juraj Hanulay, MVDr. Pavel Dobrocký, MVDr. Ondrej Uhorskai, MVDr. Zvonimír Majoroš a mnoho ďalších. **PhDr. František Mihály**

Karol Horák

„Akokoľvek sa rozhodneš, oľutuješ ...“

Spisovateľ, dramaturg, scenárista, režisér, vysokoškolský učiteľ **Prof. PhDr. Karol Horák, CSc.** sa narodil 13. 9. 1943 v Katarínskej Hute, okres Poltár. Základné i stredoškolské vzdelanie získal v r. 1949-60 v Banskej Štiavnici. V r. 1960-65 študoval slovenský jazyk a ruský jazyk na Filozofickej fakulte (FF) UPJŠ v Prešove. Od r. 1965 pôsobí až doteraz ako vysokoškolský učiteľ – v súčasnosti univerzitný profesor v Inštitúte estetiky, vied o umení a kulturológie FF Prešovskej univerzity. V r. 1971-77 bol súčasne dramaturgom v Divadle Jonáša Záborského v Prešove. Žije a tvorí v Košiciach.

Pán profesor, venujme úvod nášho rozhovoru niekoľkým spomienkam na vašu rodnú obec Katarínsku Hutu ...

Katarínska Huta, moje rodisko, bola učiteľská „štácia“ môjho otca. Bol tam riaditeľom školy, v jej budove som sa narodil. Mama s otcom o našom pobyte v Hute hovorili v samých superlatívoch. Huta bola svojou sociálnou skladbou obyvateľov pestrá, societu väčšinu tvorili sklárski majstri, administratívni pracovníci – i veľa žien. Môj otec bol dobrý organizátor miestnej kultúry, pravidelne – najmä na sviatky režíroval ochotnícke divadelné predstavenie, inicioval tanečné veselice, bol dobrý aktívny futbalista. Ja si však na Katarínsku Hutu ako svoje rodisko v prvých rokoch nemôžem spomenúť. Keď sme sa z nej sťahovali, mal som dva roky. No po určitom čase, keď naša rodina žila už v Banskej Štiavnici, chodil som do Hutu na prázdniny k Bajčíkovcom. Ich dcéra Oľga ma ako dieťa pestovala a náš vzťah sa dlhé roky udržiaval ako úprimné priateľstvo pestúny a die-

ťaťa. Hutníčania boli skvelí ľudia. Srdeční, vtipní, grandí ... Na tieto spomienky, na Hutu rokov 1956-1962 sa nezabúda. V súčasnosti, keď cestujem vlakom z Košíc do Štiavnice, túžobne sa pozerám sponad Lučenca neďaleko od Lovinobane vpravo na hory, za ktorými je Strieborná, horský masív nad Katarínskou Hutou. Keby som bol vtáčkom ...

Začiatok vašej kariéry vysokoškolského učiteľa sa datuje rokom 1965 ...

Po maturite v Banskej Štiavnici (z tohto regiónu pochádza naša rodina, tu otec nakoniec zakotvil ako učiteľ na sklonku svojej pedagogickej kariéry) som nemohol ísť študovať do Bratislavy pre otcove ideologické problémy. Nakoniec som začal študovať na novoutvorenej Filozofickej fakulte UPJŠ v Prešove odbor slovenčina – ruština. Tu ma podchytili pedagógovia typu básnika Františka Andraščíka, mladých asistentov Imricha Vaška, Jána Sabola. Začal som ako recitátor, neskôr pribudli juvenílné verše, činnosť v školskom Divadle poézie. Keď som roku 1965 ukončil fakultu, bolo mi ponúknuté miesto asistenta. Striedavo som učil na katedre slovenčiny (redigoval univerzitný časopis), na katedre pedagogiky dospelých a osvety, neskôr na estetike. Vystriedal som mnoho disciplín, no v priebehu vyše štyridsaťročnej pedagogickej praxe sa okruh mojich záujmov zúžil na literárne a divadelné disciplíny. Táto orientácia mi umožňovala prelínať teóriu s praxou. Od 60-tych rokov minulého storočia som intenzívne pracoval ako aktívny tvorca v oblasti amatérskych alternatívneho divadla, no mám svoje autorské skúsenosti aj so slovenskými profesionálnymi divadelnými súbormi.

Do literatúry ste vstúpili knihou Dve prózy (1974) ...

Začiatky mojej umeleckej tvorby sú spojené so 60-tych rokmi minulého storočia s amatérskym študentským divadlom alternatívneho typu na prešovskej FF, kde som inscenoval svoje hry: Džura (1969), Elementaristika (1981), Inšpícia alebo Sisyfos po slovensky (1985), ale aj pohybovo-slovné hry: Živý nábytok (1975), Tip-top bio-top (1976), no tiež scénické kompozície blízke divadlu poézie: V ako Válek (1971), L. Novomeský Vila Tereza

(1979) a iné. So spomínaným súborom a inscenáciami sme sa stali laureátmi národných i celoštátnych (za bývalej ČSR) súťaží a s týmto telesom sme reprezentovali slovenskú kultúru na viacerých zahraničných festivaloch (Juhoslávia, Nemecko, Francúzsko, Švajčiarsko, Poľsko, Španielsko, atď.) Väčšina spomínaných divadelných diel boli vytvorené na princípe autorského divadla. Text nebol dopredu daný, začínalo sa nastolenou témou a súbor hľadal k nej adekvátny kľúč v rovine verbálnej i v pohybovo-gestickej. Členmi súboru boli a sú väčšinou študenti bez divadelných skúseností, pri ich prijatí zohráva svoju úlohu ich osobnosť „inakosť“. Samozrejme v procese práce v amatérskom divadle alternatívneho typu nasledujú cvičenia, ktoré rozvíjajú ich prirodzené dispozície. Metódy práce sú poučené skúsenosťami moderného divadla, napr. Mejerchoľdovou biomechanikou, Grotovského chudobným divadlom, fyzickým divadlom, pantomímou a pod. Viacerí členovia súboru sa vypracovali neskôr aj na kvalitných hercov amatérskych, ale i profesionálneho činoherného i bábkového divadla (za všetkých spomeňme trebárs Borisa Farkaša, umeleckého šéfa súboru As-torka Bratislava, člena opery ŠD Košice Ivan Barlu, folkovú speváčku Zuzanu Homolovú, herečku BD Nitra Martu Slávkovskú-Sikovou, Ivana Sogela, umeleckého vedúceho BD Košice). Mnohí členovia súboru sa stali aktívnymi pracovníkmi v oblasti kultúry a školstva (napr. bývalý riaditeľ Slovenského rozhlasu Jaroslav Rezník, riaditeľ Štátneho divadla Košice Peter Himič, dekanka Humanitnej fakulty PU Prešov docentka Naďa Krajčová, odborný asistent FF PU Prešov PhDr. Miron Pukan, CSc., docent Peter Káša, vedúci katedry stredo-európskych štúdií na FF PU Prešov, riaditeľ MKS v Rimavskej Sobote PhDr. Ľubomír Šárik, Lučenčanka PhDr. Jar-mila Dubovská-Kováčová, riaditeľka martinskej galérie, Marta Medvedíková, pedagogička konzervatória v Košiciach, atď.)

Dominantnou oblasťou vašej práce je divadlo a dramatická tvorba. Mohli by ste nám túto činnosť predstaviť v umeleckej skratke?

Áno, v 60. rokoch minulého storočia som začínal ako prozaik.

Pokr. str.7

Pokr. zo str. 6

S experimentovaním v umeleckom prednese a v kontakte s modernými útvarmi svetovej prózy som si vytvoril nekonvenčný štýl svojich poviedok a noviel. Na vojenčine (1966) som zhruba napísal svoju knihu Medzivojnový muž, mala vyjsť v rokoch 1968-69, no z ideových dôvodov vyšli z nej len Dve prózy (1974), no ani táto verzia nebola šírená, prekážala „inakosť“, odlišnosť od dobových postulátov socialistického realizmu, útla knižôčka bola zošrotovaná. Navrhli mi napísať „čosi realistickejšie“. Tak som v období, keď sme čakali prvý prírastok do rodiny, napísal románovú novelu Cukor (1976). O dva roky neskôr vyšlo torzo mojej prvotiny – Súpis dravcov. Naťahovačky o vydanie próz ma odradili od epickej tvorby, preorientoval som sa na drámu, na divadlo.

Čo vám dáva vnútornú silu pre podnety do ďalšej práce?

Chcel by som vrátiť na vysoké školy fenomén tvorivosti. A moje životné krédo? Aby to nebolo také strašne vážne – teda antické: „Akokoľvek sa rozhodneš, oľutuješ ...“

PhDr. František Mihály

Stalo sa v regióne:

Melódia oslavovala

Slávnostný jubilejný koncert sa uskutočnil dňa **29. júna 2013** o 16.00 hod. v divadelnej sále MsKS vo Fiľakove. Podujatie sa konalo pri príležitosti **35. výročia založenia ženského speváckeho zboru Melódia**.

Okrem domácich v programe účinkovali: **Szená-Tori**, spev. zbor poslancov Maďarského Parlamentu z Budapešti, až traja hostia zo Šalgotárjána - **B. Gogolyák Mária**, umelkyňa hry na harfe, speváčka **Makainé Simon Katalin** a **Pedagogický zbor, Blaha Lujza**, miešaný spevácky zbor z Rimavskej Soboty.

Predstavme si ženský spev. zbor Melódia. Založili ho v roku 1978 pedagógovia Základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským. Od roku 2003 funguje ako Občianske združenie, predsedníčkou je **Mária Agócssová**. Majú 34 členov.

Zbor vystupuje na miestnych a regionálnych podujatiach, benefičných koncertoch ako aj na cirkevných oslavách. Koncertuje doma i v zahraničí, úspešné vystúpenia mal na koncertoch v Chorvátsku, Rakúsku, Česku, Maďarsku, Srbsku a v Rumunsku.

Na Celoslovenskej kvalifikačnej súťaži speváckych zborov po strieborných a bronzových oceneniach, v roku 2008 získal „Zlaté ocenenie“. Za úspešnú prácu a reprezentáciu mesta bol vyznamenaný „Cenou mesta“ ako aj „Cenou za rozvoj novohradskej kultúry“. Na krajskej prehliadke speváckych zborov - Chránová pieseň 2012 - v októbri, porota zboru udelila „Zlaté pásmo“.

Pravidelne organizuje koncerty, tradičnými sa stali vianočné koncerty zboru, ktoré sa stretávajú s nevšedným záujmom. Repertoár zboru je rôznorodý, pozostávajúci zo skladieb sakrálnych, tvorby 20. storočia, úpravy ľudových piesní a zo skladieb svetových klasikov. Dirigentkou zboru je **Makainé Simon Katalin**, profesorka Umeleckej školy v Šalgotárjáne. Na klavíri ich sprevádza **Angelika Bodorová**, učiteľka ZUŠ vo Fiľakove.

Palócky ľudovomelecký tábor

IX. ročník podujatia podporujúceho kultúru národnostných menšín sa uskutočnil už tradične v rekreačnom stredisku Látky - Prašivá. Tábor sa konal v dňoch 1.-5. júla 2013

a zúčastnilo sa ho 47 detí z Lučenca, Fiľakova, Rimavskej Soboty a z Maďarska. Ľudové tance a remeslá vyučovalo celkom 6 lektorov: **hrnčiarsku dielňu** (Gyetvai Zsuzsa), **vyšívanie** (Benko Tünde), **kožené výrobky** (Kovács Csilla), **rezbárstvo a vyrezávanie stĺpa** (Nagyferenc Kati), **tanec a spev** (Paluch Norbert a Percze Piroska). **Karol Galcsík**, organizátor a vedúci tábora zhodnotil aj ten tohtoročný ako úspešný. Tvorivé dielne boli zaujímavé a inšpiratívne. Avšak deti sa aj tento rok tešili najviac na štvrtkový, teda rozlúčkový večer s vatrou, ale varili a piekli aj tradičné jedlá. Súčasťou záverečného programu v piatok je už tradičné postavenie pamätného stĺpa, surový kmeň deťom darovali majitelia rekreačného strediska. Počas tábora ho deti spoločne opracovali a hotový stĺp, aj z tohto ročníka, zostal v areáli strediska. Kto chce stĺpy vidieť na vlastné oči, musí navštíviť Látky a priamo pod hotelom Royal ich môže všetky obdivovať. Organizátormi tábora boli Csemadok – Novohradský oblastný výbor, BBSK – Novohradské osvetové stredisko v Lučenci a Občianske združenie Pitytang, Základná škola Józsefa Kármána v Lučenci a Základná škola na Mládežníckej ulici vo Fiľakove. Podujatie sa realizovalo s finančným príspevkom Úradu vlády SR, BBSK a Fondu Gáborna Bethlena.

Karol Galcsík

Svetlo zo Soluna

Pod takýmto názvom uviedli organizátori – Novohradské osvetové stredisko a Rímskokatolícka cirkev v Lučenci – kompozíciu hudby a slova venovanú sv. Cyrilovi a Metodovi pri príležitosti 1 150. výročia ich príchodu na územie Veľkej Moravy.

Podujatie sa konalo v jeden deň, **5. júla 2013**, ale na dvoch miestach. Najskôr v Rímsko-katolíckom kostole Narodenia Panny Márie v **Brezničke** a potom, o 19.00 hod. v **Lučenci**, v Rímsko-katolíckom kostole Navštívenia Panny Márie.

V programe účinkovali: Mgr. Miro Sekula (prednes textov), Mgr. art. Oľga Budinská (dirigent, organ), Milan Podhorec (prednes) z Lučenca, Laura a Adrián Rendekovci (spev) z Tomášoviec, Terézia Kelementová (spev) a Chrámový spevácky zbor Campana z Brezničky, Jaroslav Spišiak (spev), Ján Kroták (fujara a spev), Ján Blahuta (fujara a spev) z Kokavy nad Rimavicou a nechýbala ľudová hudba FS Kokavan. Program pripravili a režírovali – Mária Ambrušová a Mgr. Milada Bolyošová.

Podujatie sa realizovalo s finančným príspevkom MK SR.

Ako som sa skoro vydal !

Nie je to len konštatovanie, ale aj názov divadelnej hry, ktorej premiéra sa konala **7.7.2013** v kultúrnom dome v **Lupoči**. Novú komédiu nacvičili mladí ochotníci – **Lupočská divadelnícka mládež STRAŠIDLÁ**. Hra pojednáva o zaľúbenom mladom študentovi, ktorý si chce nahovoriť slečnu, ale slušnosť káže, aby pri stretnutí mala garde. Tak poprosí svojho priateľa, aby sa vydával za jeho tetu, situácia sa skomplikuje, keď na obed príde nielen slečna, ale aj nečakaní hostia...

Posolstvo piesní Slovensku a svetu

bolo kultúrne podujatie venované 1150. výročiu príchodu sv. Cyrila a Metoda, otvorené pre všetkých ľudí, ktorým je osobne spievaná pieseň zážitkom, potrebou, naplnením. Vychádzalo z poznania, že piesne spievané v otvorenej krajine a najmä nad ňou mali a majú na Slovensku osobitné čaro a moc.

Konalo sa **20. júla 2013 o 12. hodine** naraz na všetkých vybraných centrách spievania.

Skladalo sa z dvoch častí. Základného, jednotného programu pre všetky centrá spievania, ktorého obsahom boli vybrané, do presného poradia zostavené piesne často znejúce

na Slovensku rôzneho pôvodu: ľudové, ľudové – znárodné, umelé (ktorých autori sú známi), chrámové spevy a piesne. Doplnkový program, odlišný pre každé centrum spievania, ktorého obsahom boli piesne obľúbené v okolí konkrétneho miesta spievania.

V našom regióne sa podujatia uskutočnilo na troch miestach:

HRAD FILAKOVO, vystúpil FS Jánošík z Filakova a ŽSS Vidovienky z Vidinej.

Foto: zdroj:www.klenovec.sk

SLOPOVO – laz nad Klenovcom, na ktorom zazneli piesne troch kolektívov - FS Kokavan z Kokavy nad Rimavicou, Spevácky zbor Letokruhy pri MsÚ v Poltári a FS Vepor z Klenovca.

HRAD DIVÍN – vystúpil domáci spevokol Javor Divín.

Autorom konceptu, realizačným garantom podujatia a zostavovateľom Spevníka bol **Viliam Ján Gruska**. Záštitu nad podujatím prevzal **Marek Maďarič**, minister kultúry SR.

Poipeľský umelecký festival

XIII. ročník dvojdnového festivalu sa tohto roku konal vo Veľkej nad Ipľom, v dňoch 20.- 21. júla. Prvý festivalový

deň, v sobotu, sa začal už tradične 7. ročníkom súťaže vo varení haláslé. Do súťaže sa prihlásilo celkom 9 družstiev, avšak hodnotilo sa iba osem, nakoľko družstvo z Veľkej nad Ipľom sa rozhodlo tiež variť guláš, ale nemohlo byť zaradené do súťaže. Ďalšie súťažiacie mužstvá boli z Litke-MR, Ludányhalászi-MR, Ipolytarnóc-MR, Muli, Lučenca, Mikušoviec, z Kalondy a Trenča. Trojčlenná porota v zložení **Judit Kovács**, zástupkyňa starostku vo Veľkej nad Ipľom, **Bozó Angelika**, členka OV Csemadoku v Lučenci a **Péter Csúsz**, poslanec BBSK po dôkladnej degustácii vyhlásila výsledky súťaže.

Na prvom mieste sa umiestnilo družstvo z Litke, druhé z Muli a tretie z Kalondy.

Pokr. na str. 9

Pokr. zo str. 8 Ale ani ďalšie družstvá sa nedali zahanbiť a za špičkové gurmánske výkony každé družstvo dostalo diplomy a vecné dary od organizátorov. Treba pripomenúť ešte rybársky zväz, ktorý v rámci dobrej spolupráce aj tohto roku priniesol živé ryby na doplnenie súťažiacim družstvám. Po vyhlásení výsledkov sa odštartoval futbalový zápas medzi miestnymi seniormi. V sobotu v rámci programu vystúpila skupina Mr. Psycho & The Dark Angels. Prvý deň festivalu sa končí tanečnou zábavou. Druhý festivalový deň, v nedeľu sa začal slávnostnou svätou omšou v rímsko-katolíckom kostole, účinkoval mládežnícky súbor Agnus Dei z Radzoviec. Poobede sa dianie festivalu presunulo do amfiteátra za športovým ihriskom. V rámci folklórneho programu vystúpili domáce i zahraničné ľudovomelecké súbory a sólisti, úvod programu patrilo škôlkarom a žiakom z Veľkej nad Ipľom. Počas gala-programu mala slávnostný príhovor poslankyňa BBSK **Zuzana Szvorák**.

Dvojdňový festival ukončila populárna, temperamentná speváčka Nótár Mary z MR. Návštevníkov festivalu okrem bohatého programu čakali chutné jedlá a občerstvenie. Organizátormi podujatia boli Novohradský oblasťný výbor Csemadoku a základná organizácia vo Veľkej nad Ipľom, Novohradské osvetové stredisko v Lučenci a obec Veľká nad Ipľom. Podujatie finančne podporil Úrad vlády SR, Banskobystrický samosprávny kraj, obec Veľká nad Ipľom a Fond Gáboru Bethlena.

Karol Galcsík

MEDZINÁRODNÝ NOVOHRADSKÝ FOLKLÓRNY FESTIVAL

XVIII. ročník sa konal **26. júla 2013** v Lučenci. Už tradične sa festival začal o 18.00 hod. živou pozvánkou, teda krojovaným sprievodom folklórnych súborov Masarykovou ulicou a pokračoval až do mestského parku. Slávnostné otvorenie sa uskutočnilo o 19.00 hod. v mestskom amfiteátri.

Galaprogram otvorili spoločne **PhDr. Pivková Alexandra**, primátorka mesta a **Ing. Vladimír Maňka**, predseda BBSK. Potom moderátor večera Lukáš Peľč osobitne privítal vzácných hostí, ktorými boli: **Ing. Branislav Hámorník**, prednosta Obvodného úradu v Lučenci a poslanec BBSK, **Mária Ambrušová**, riaditeľka NOS, **Ruženka Egyedová - Baráneková**, umelecká riaditeľka festivalu, niektorí poslanci BBSK a poslanci mesta a d. Nasledovala hymna festivalu „Daj Boh šťastia tejto zemi...“ a štátne hymny zúčastnených štátov.

Okrem slovenských (IPEĽ z Lučenca, NÓGRÁD z Radzoviec, ZEMPLÍN z Michaloviec) a maďarských súborov (Mikszáth Szécsény, židovská klezmer kapela Z'mirim z Budapešti, chodúťové divadlo Vaga Banda z Miškovca) sa návštevníkom festivalu predstavili aj zahraničné folklórne súbory zo Srbska – Desanka Maximovic a Celtic Sunrise z Írska.

Organizátormi festivalu v Lučenci boli Mesto Lučenec a Novohradské osvetové stredisko Lučenec. Podujatie sa konalo pod záštitou predsedu BBSK a s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR a BBSK. Okrem Lučenca sa festival konal aj vo Filákovciach a Radzovciach.

Medzinárodný novohradský folklórny festival vo Filákovciach

Medzinárodný novohradský folklórny festival, ktorý sa v obciach historického Novohradu na oboch stranách hraníc už druhé desaťročie nesie v znamení cezhraničnej spolupráce a uchovávaní kultúrnych tradícií národov sa vracia do mesta Filákovce. Festival, ktorého hlavným miestnym organizátorom je toho roku po prvýkrát Hradné múzeum vo Filákovciach, sa menšinovým galaprogramom rozšíri na dva dni, čím sa mesto stáva jedným z ústredných dejísk podujatia.

Na hradnom nádvorí sa **26. júla** o 17,00 hod. začal menšinový galaprogram, v ktorom vystúpila židovská klezmer kapela Z'mirim z budapeštianskej umeleckej školy Lauder Javne, maďarský komorný folklórny súbor Szóttés z Bratislavy a rómska ľudová hudba Parno Graszt z Maďarska. Od 20,30 hodiny program pokračoval domom tanca na terase Penziónu Bebek, počas ktorého účinkujúce súbory vyučovali cigánske, židovské a maďarské tance v doprovoďte živej hudby.

Pokr. na str. 10

Pokr. zo str. 9 Program prvého dňa tak v réžii Občianskeho združenia Rakonca z Filákova a Občianskeho združenia Phoenix Lutetia z Lučenca staval na tradície menšín, ktoré žili v meste v medzivojnovom období.

V sobotu pokračoval festival na hrade o 17,00 hodine, ktorého úvodom vystúpilo chodúľové divadlo Vaga Banda z Miškovca. V hlavnom programe sa predstavili obecnstvu FS Rakonca z Filákova, FS Zemplín z Michaloviec, FS Nógrád zo Salgótarjánu a FS Desanka Maximovic zo srbskej obce Hrtkovci. Podujatie zavŕšila ohňová show formácie Vaga Banda a ohňová lukostrelecká ukážka filákovskej historickej skupiny Szarvasúzők. Druhý filákovský deň festivalu organizačne zabezpečilo Hradné múzeum s Novohradským osvetovým strediskom v Lučenci, Obcou Ratka a Domom Matice slovenskej v Lučenci.

Mgr. Attila Agócs

Koliesko 2013

Festival ľudovej kultúry je najväčším folklórnym podujatím nielen v okrese Poltár, ale aj v celom regióne. Koná sa vždy začiatkom augusta, tento, v poradí už 23. ročník trval 4 dni, od **1. do 4. Augusta 2013**. Od štvrtka do nedele žila Kokava tradíciami. Starostlivo prepracovaný a atraktívny program je už samozrejmosťou... a dokonca aj počasie bolo na strane organizátorov. Otvárací ceremoniál je každoročne lákadlom a ani tento rok to nebolo inak. Koliesko otvoril starosta obce **Ing. Ján Chromek** a tentoraz v krásnom kokavskom kroji. Obec Kokava nad Rimavicou je hlavným organizátorom festivalu. Nasledoval program na strechách a balkónoch námestia pod názvom „Ozveny večera z vrchov a dolín“ a nesklamal. Sprievodných aktivít počas festivalu bolo neúrekom. O časť z nich sa zaslúžili aj osvetári, teda Novohradské osvetové stredisko v Lučenci. Na tomto ročníku sa podieľali na zabezpečovaní až 5 programov. Okrem dvoch výstav to boli: Košelisko na Koliesku, Dvor osvetársky a Jánošíkov filmový dvor.

Vernisáže výstav sa konali v piatok, 2. augusta 2013. „**Farebné denníky**“ bol názov prvej výstavy obrazov, ktorej autorom bol **Jaroslav Uhel**, vernisáž sa uskutočnila o 17.00 v synagóge. Spoločne s autorom ju otvorili, starosta **Ján Chromek**, **Mária Ambrušová**, riaditeľka

Koliesko osvetovo

NOS a Janka Krotáková, vedúca MKS. Docent, PaedDr., ArtD. Jaroslav Uhel už v Kokave raz vystavoval, touto výstavou sa pokúša pootvoriť dvere do svojej tvorby, od jeho fantázie do jeho scelennej dvojakosti, v ktorej sa prelína prítomnosť i minulosť.

Ale čo viacerí nevedia, práve on je autorom modrého festivalového plagátu Koliesko. Ako sám povedal, do Kokavy sa tešil nielen na príjemnú atmosféru, ale aj na stretnutie s Paľom Bútorom, žiaľ to druhé želanie mu už nevyšlo. Na vernisáži vystúpili Yokove flauty zo Ženevy. Výstava trvala do konca augusta.

Druhá výstava bola nainštalovaná v kultúrnom dome a vernisáž sa konala o 19.00 hod. Jej názov „**Drevorezby starého horára**“ si vybral autor, **Ing.**

Stanislav Bystriansky. Svoju výstavu venoval mame, Pavlíne Bystrianskej. Výstava trvala do 15. augusta, ale tvorbu pána Bystrianskeho môžeme obdivovať aj na viacerých náučných chodníkoch po Slovensku, najmä jeho funkčný model vodnej píly v Lesníckom skanzene pri Čiernom Balogu. Turisti určite neprehliadnu symbolickú bránu pri vstupe do Demänovskej doliny, ktorej je taktiež autorom.

V sobotu, 3.8.2013, osvetári od skorého rána pripravovali na námestí vedľa DK svoje aktivity. „**Košelisko na Koliesku**“, bol názov projektu podporeného aj MK SR. Išlo o predstavenie druhej časti kokavského kroja – mužskej košele a najmä ukážky tradičnej techniky vyšívania krížikom.

Predvádzala ju **Dana Langhofferová** z Detvy a viaceré deti si to aj vyskúšali, na kúsok plátna vyšívali podľa predlohy a pochopiteľne, tento suvení im už ostal, ako spomienka na Koliesko.

Lákadlom sa stal **osvetársky dvor**. Prečo? Zámerom bolo ponúknuť tradičné jedlo, ale nie len ochutnať, ale ukázať návštevníkom aj postup jeho prípravy.

Pokr. na str. 11

Pokr. zo str. 10 Podarilo sa to vďaka dobrej spolupráce Novohradského osvetového strediska s obcou Cinobaňa. Aj keď starosta **Ján Melicher** a kultúrna pracovníčka, **Silvia Očovánová**, nemohli prísť, nakoľko v ten istý deň zabezpečovali ďalšiu veľkú akciu „Hornohradský cyklomaratón“, o všetko sa postarali. Mám na mysli ženy, bez ktorých by to nešlo a to skúsené kuchárky z Cinobane. Prišlo ich 5 (Anna Špaková, Anna Chamulová, Elena Piková, Ľubica Adámeková, Margita Očovánová) a im patrí poďakovanie, že cinobanský obed tak chutil. Kuchárky vaľkali, šúľali, rajbali, len aby sa dielo podarilo. Čo ho tvorilo? Cinobanský obed pozostával z dvoch tradičných jedál. Jedným bola gazdovská polievka s kuriatkami a pravou mrveničkou. Druhým jedlom boli šúľance s makom, alebo po kokavsky „šofrle“.

Návštevníci si recepty jedál aj s fotografiami mohli pozrieť na tabuli, ale neodolateľná bola vôňa hotových pokrmov v drevených miskách na stole, ktorým málokto vedel odolať, veď preto sa aj tak rýchlo minuli. Osvetársky dvor pútal pozornosť, nielen dobrým jedlom, ale aj dobrým moderátorom. Lukáš Pelč nie je žiadnym nováčikom, oblečený v tradičnom kroji si vyslúžil obdiv okoloidúcich návštevníkov.

L. Pelč a P. Dubecký

Jánošíkov filmový dvor

Osvetári sa podieľali aj na **Jánošíkovom filmovom dvore**. Išlo o premietanie filmov o Jurajovi Jánošíkovi v roku 300. výročia jeho popravy, ale aj preto, že v Kokave a Malohonte aj dokázateľne prebýval. Slovenský filmový ústav filmy nielenže bezplatne zapožičal, ale bol aj spoluorganizátorom. Premietaní sa osobne zúčastnil generálny riaditeľ SFÚ, **Peter Dubecký** a aby na folklórne podujatie zapadol, kúpil si ľanovú vyšívanú košeľu, ktorú si hneď aj obliekol. Tak by sa to malo robiť. Čo dodať na záver? Či sa naše sprievodné podujatia páčili, to je už otázka pre návštevníkov, ale osvetári sa snažili, aby diváci odchádzali spokojní.

XXV. Medzinárodné keramické sympórium

Lučenec - Kalinovo 2013

Dňa **15. júla 2013** sa začal v poradí už 25. ročník tvorivého pobytu účastníkov medzinárodného keramického sympózia, ktoré **Novohradské múzeum a galéria v Lučenci** usporadúva od roku 1989 pravidelne každý rok. Jeho vznik podnietili prírodné podmienky regiónu - bohaté náleziská hliny, keramická tradícia a sústredenie priemyselných podnikov na jej spracovanie. V rámci Slovenska je to najdlhšie organizované podujatie so zameraním na tvorbu umelcov, ktorí svoje diela vytvárajú z hliny. Sympórium je výnimočné pre neateliérové továrenské podmienky, využívanie miestneho žiaruvzdorného materiálu - šamotu a možnosť vypaľovania vzniknutých diel vo veľkokapacitných peciach. Účastníkom prvých ročníkov sympózia poskytovali priestor závody v Tomašovciach a Vidinej, od roku 1995 je to výlučne závod Žiaromat, a.s. Kalinovo. Okrem neho sa na úspešnom priebehu podujatia každoročne podieľajú Mesto Lučenec, SVÚ - Združenie keramikov Slovenska a Obec Kalinovo.

Výsledky tvorivého pobytu účastníkov sympózia sú každoročne prezentované na výstave v Novohradskom múzeu a galérii v Lučenci. Zúčastnení umelci venujú našej inštitúcii diela a tým obohacujú v rámci Slovenska unikátnu zbierku súčasnej keramickej tvorby. Obsahuje viac ako 240 diel od 141 autorov z 18 štátov Európy, Ázie a Ameriky.

Na jubilejnom 25. ročníku medzinárodného keramického sympózia sa zúčastnili: **Šárka Radová** z Českej republiky, **Anna Horváthová**, **Gabriela Luptáková** a **Ivica Langerová Vidrová** zo Slovenska. Ich diela budú vystavené v priestoroch NMG do 29.9.2013.

Maliari Divína

Na výstave obrazov sprístupnenej v dňoch **5. – 7. júla 2013** v kultúrnom dome Divín boli vystavené diela maliarov Divína: **Júliusa Šimu**, **Ivana Janického**, **Mariana Kompáneka**, **Jána Činčuru** a **Ľudmily Štupákovéj**

LETAVY 2013

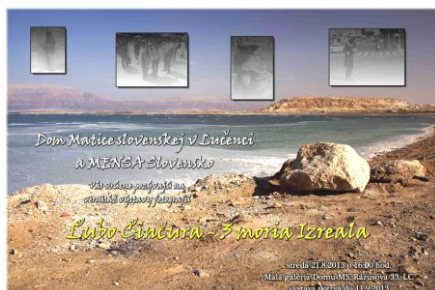
28. ročník letného tábora výtvarníkov, literatúry, fotografie, divadla, hudby a tanca sa konal v dňoch **11.-18. augusta 2013** v rekreačnom stredisku Korkava-Línia v okrese Poltár.

Letavy založili študenti Pedagogickej fakulty v Banskej Bystrici, katedry Výtvarnej výchovy. Iniciátormi boli **Marián Lacko** z Rimavskej Soboty a **Ján Husár** z Martina. Pokusný ročník sa uskutočnil 2.a 3. septembra 1985 v Rekreačnej oblasti Kurinec. Pôvodný zámer, každoročný plenér bývalých študentov školy sa postupne zmenil na najväčší tábor, počtom účastníkov a na najrozsiahlejší počtom ponúkaných dielní (workshopov) na Slovensku.

Viac info na www.letavy.sk

Lubomír Činčura

3 moria Izraela

Je názov výstavy fotografií, ktorej vernisáž sa uskutočnila **21.8.2013** v Malej galérii Domu Matice slovenskej v Lučenci. Výstava potrvá do 11.9. a organizátormi sú Dom MS a MENSA Slovensko.

90. výročie osídlenia obce

Pri tejto príležitosti zorganizovala Obec Šiatorská Bukovinka oslavy, ktoré sa konali **10.8.2013**. Začali sv. omšou v tunajšom kostolíku a pokračovali bohatým kultúrnym programom. Hlavnou myšlienkou podujatia bolo stretnutie ešte žijúcich rodákov, známych, priateľov, ich rodinných príslušníkov, ktorí sa z obce už dávno odsťahovali, ale stále s radosťou spomínajú na detstvo a svoje korene. V roku 1921 sa začalo v rámci pozemkovej reformy s parcelizáciou pôdy statku Janzela a Schwartz na Bukovinke. Pôdu do roku 1923 postupne skúpili obyvatelia Detvy, Hriňovej, Šoltýsky a Kokavy nad Rimavicou, ktorí sa tu usadili. Podobne bola rozparcelovaná pôda majetku Ľudovíta Benyovitsa v Šiatoroši.

29.januára 1959 sa z chotára obce Radzovce odlúčili osady Šiatoroš a Bukovinka a založili samostatnú obec, ktorá sa podľa miestneho návrhu mala volať Hranička. Pomenovanie ale nebolo oficiálnymi miestami schválené a obec dostala názor Šiatorská Bukovinka

Zdroj: www.siatbukovinka.sk

Stretnutie rodákov a folklórne popoludnie MLÁKY 2013

Koná sa už tradične posledný augustový víkend, tohto roku na 9. ročník to pripadlo na sobotu, **31. augusta**. Miestom konania je pekné pódium v osade Mláky a zelená plocha pri kaplnke. Stretnutie otvoril starosta obce Látky, **Ľubomír Bahleda** a vo svojom príhovore upozornil na tohtoročné novinky, okrem ponuky tradičného jedla nazvaného „Mlakovník“ predstavil aj nový drevený prístrešok pre cyklistov. Podujatie začalo o 12.00 hod. sv. omšou, pokračovalo vystúpeniami rodákov a po nich sa predstavili viaceré folklórne súbory: Urpín z Banskej Bystrice, Jánošík z Fíľakova, Ipeľ z Lučenca, Vepor z Klenovca, nechýbali ani Vidovenky z Vidinej či populárni súrodenci Laura a Adrián Rendekovci z Tomášoviec.

Podujatie moderoval Lukáš PELČ a v úvode nezabudol ani na p. Igora Davida, ktorý toto podujatie vymyslel a začal ho organizovať.

Organizátormi boli OZ MLÁKY a OBEC LÁTKY. Realizovalo sa s podporou BBSK a podporilo ho viacero podnikateľov z celého regiónu.

Neopakovateľnú atmosféru v prekrásnom prostredí ešte spríjemňuje provizórne hľadisko. Každý rok je originálne, staronové, diváci sedia na balíkoch slamy, deky si pochopiteľne nezabudli a nikto sa nestážuje... Veď takto by sa malo spomínať, v dobrom.

Dni obce a Lehôtska hostina 2013

Trvali dva dni posledný augustový víkend v dňoch – 31.8. a 1.9.2013

Začali originálne a netradične, budičkom o 8.00 hodine, ktorý mal zobudiť obyvateľov obce a pozvať ich na významnú obecnú udalosť. O 10.00 bolo pripravené športové dopoludnie. Po príhovore starostu **Richarda Laššana** nasledoval bohatý kultúrny program. V nedeľu sa konali slávnostné bohoslužby v modlitebni.

Pripravených bolo viacero sprievodných podujatí – prezentácia Slovenskej izby a ľudových remesiel, atrakcie pre deti, chutný guláš a i.

Napísali nám:

Cykloturistika - Tomášovce – Bratislava

V dňoch 30. 6 - 4. 7. 2013 Občianske združenie Naše Tomášovce - nadšenci cykloturistiky absolvovali trasu **Tomášovce – Bratislava – Zlaté Piesky na 60. celoslovenský zraz klubu turistov**. Celkom sme prešli na bicykloch **350 km**. Prvý deň 76 km – Tomášovce – Rároš – Szécsény – Slovenské Ďarmoty – **Balog nad Ipľom**. Druhý deň 67 km – Balog nad Ipľom – Šahy – **Kamenica nad Hronom**. Tretí deň 92 km – Kamenica nad Hronom – Štúrovo – Esztergom – Komárno – **Tôň**. Štvrtý deň 60 km – Tôň – Gabčíkovo – **Holice**. Piaty deň 55 km – Holice – Bratislava. Celú trasu si odkrútili- **I. Bella, V. Bellová, M. Lajtošová, B. Petianová, M. Grajzelová, R. Macková**. Druhý deň sa k nám pridali **J. Dubášak, Ing. D. Tisoňová, M. Tisoň**, prvú etapu s nami absolvoval aj **Ing. J. Mičuda** a posledné dve etapy **H. Macko**, ktorý s **J. Petianom** nás sprevádzali na aute a robili nám zásobovacie vozidlo za čo im ďakujeme. Strávili sme pekných 5 dní na bicykli, spoznali krásy južného Slovenska a tešíme sa už na budúci rok – smer Trebišov. Chcem sa ešte poďakovať všetkým sponzorom hlavne p. **Marošovi Galádovi** ako aj všetkým pánom starostom, ktorí nám poskytli ubytovanie aj p. riaditeľovi ZŠ v obci Balog nad Ipľom.

Renáta Macková

„Rómsky rezbár Dezider Fertő (1921-1996)“

Výstava vo Fil'akove

Hradné múzeum vo Fil'akove otvorilo dňa 18. júla 2013 o 16,00 výstavu Gemersko-malohontského múzea pod názvom „Rómsky rezbár Dezider Fertő (1921-1996)“ v priestoroch Mestského vlastivedného múzea. Na výstave, ktorá sa nesie v intenciách špecializácie rimavskosobotského múzea na rómsku kultúru, predstavila inštitúcia 69 plastík a reliéfov gemerského rómskeho rezbára Dezidera Fertóa zo zbierkového fondu múzea, ktoré stvárajú svetské námety z tradičného a súčasného života Rómov a nerómov, ako aj náboženské motívy prameniace v kresťanstve. Exponáty pochádzajú z obdobia vrcholnej tvorby Fertóa, teda z rokov 1980 až 1996. Vernisáž sa konala v rámci Festivalu kultúry Rómov v Novohrade, organizovaného miestnym rómskym občianskym združením Info Rom, ktorý vrcholil bohatým kultúrnym programom v sobotu na hradnom nádvorí. Výstavu otvorila jej autorka, riaditeľka Gemersko-malohontského múzea, PhDr. Oľga Bodorová, verejnosti bude prístupná do 9. septembra 2013.

Mgr. Attila Agócs

„Koník môj priateľ“

v prezidentskom paláci

Vernisáž výtvarnej krajskej súťaže Koník môj priateľ sa uskutočnila pri príležitosti MDD 1. júna 2013 za účasti hlavných organizátorov Klubu zlatokopov Novohradu a ZUŠ v Poltári. Do monotematickej súťaže sa zapojilo vyše 80 mladých výtvarníkov zo ZUŠiek bansko-bystrického kraja, ale i poltárske MŠ i ZŠ. Celé podujatie bolo pod záštitou prezidenta SR Ivana Gašparoviča.

Vernisáž otvorila **Mgr. Mária Pulcová**, ktorá oboznámila prítomných, že druhý ročník súťaže je na počesť svetom uznaného geológa - vedeckého pracovníka RNDr. Miroslava Pulca CSC., ktorý ryžovacou metódou našiel zlato a wolfram v Nízkych Tatrách a zaslúžil sa o rozvoj ložiskovej geológie na Slovensku. Zlatokopi prekonávali veľké vzdialenosti pomocou koníkov, ktoré boli dopravným prostriedkom a slúžili na prepravu náradia na ryžovanie zlata. Preto taká úcta koňom. Odborným garantom bola **PhDr. Kinga Szabóová**, ktorá venovala do súťaže originál grafiky svojho manžela.

Riaditeľka ZUŠ Mgr. Ľuboslava Slobodníková uviedla hudobný program žiakov ZUŠ Poltár, kde v úvode vystúpil spevácky zbor Krištálik s detskou piesňou Večerníček, gitaristu Tomáša Kuraňka s precíznou a slávnou Nothingelsemothers a saxofonistu Patrika Katriňáka s dojímavou skladbou Snugletime. Veľký obdiv vyjadril prítomným i Ing. Stanislav Líška z kancelárie prezidenta SR, ktorý navrhol, aby víťazné artefakty boli vystavené v prezidentskom paláci na „**Dňoch otvorených dverí**“ **21 – 22.6.2013 v Bratislave**. Výtvarné práce umiestnené na prvom mieste vo všetkých kategóriách i mimoriadne ceny, spolu s kolekciami prác žiakov výtvarného odboru ZUŠ v Poltári, boli vystavené v Prezidentskom paláci v Bratislave, za ktoré im pán prezident poslal poďakovanie formou listu.

Po ukončení vernisáže prebehla malá recepcia a priateľská neformálna „debata“ s fotením mladých výtvarníkov pri svojich výtvarných prácach. Všetci súťažiaci boli pozvaní so svojimi rodičmi na ryžovanie zlata do areálu kúpaliska pri starom Tureckom moste v Poltári.

Mgr. Ľuboslava Slobodníková

KAM ZA KULTÚROU

BBSK – Novohradské osvetové stredisko Lučenec

18.9. **Jesenné stretnutie 2013**
– výstava neprofesionálnych
výtvarníkov z okresov Lučenec
a Poltár, potrvá do 3.10.2013
miesto: NMG

23.9. **Literárny klub V.L.A.S.**
– stretnutie členov, prezentácia
a rozbor tvorby
miesto: NOS o 15.30 hod.

september – **Miroslav Oroszi**
– **výber z tvorby**, výstava
miesto: vestibul NOS Lučenec
od 7.30 do 15.30 hod.

BBSK – Novohradské múzeum a galéria Lučenec

Do 29.9. **XXV. Medzinárodné
keramické sympóziu**
Lučenec – Kalinovo 2013

Poklady minulosti - stála expozícia
z najcennejších zbierok NMG
miesto: NMG, Kubínyho nám. 3,
otvor.: ut.-pi.: 9.00-17.00,
ne: 14.00-17.00

BBSK – Novohradská knižnica Lučenec

3.9. – 24.9. Výstava „**Najkrajšie
kalendáre Slovenska**“
miesto: galéria oddelenia náučnej
literatúry

18.9. Beseda so slovenskou
spisovateľkou kníh pre deti **Martou**
Hlušikovou.
miesto: rozprávková miestnosť na
oddelení pre deti Novohradskej
knižnice o 10.30 hod.

september – Beseda s **Natáliou**
Galisovou, autorkou knihy „Dejiny
statočného národa slovenského

Mesto Lučenec – mestský úrad, oddelenie školstva, sociálnych vecí, kultúry a športu

11.9. **Kúzlo operiet (Operettvarázs)**
- vystúpenie popredného operetného
telesa z Budapešti
miesto: Divadlo B.S. Timravy
o 19.00 hod.

14.-15.9. Národná celoštátna výstava
psov všetkých plemien,
miesto: Mestský park

20.9. **Beseda s Ivetou Radičovou**,
ktorá predstaví svoju knihu
„Krajina hrubých čiar“
miesto: Novohradské múzeum
a galéria o 17.00 hod.

22.9. **Deň bez áut**
– športovo-rekreačné podujatie
na podporu mobility obyvateľstva
bez automobilov,
miesto: Masarykova ulica

27.9. **Koncert spevákkeho miešaného
zboru OZVENA**
pri príležitosti 80. výročia založenia,
spojený s krstom CD 80 Ozvena,
miesto: Kalvínsky kostol
o 17.00 hod.

Filakovo

20.9. **Vyobrazenia Filakovského
hradu** – výstava
miesto: Filakovský hrad
– Bebekova veža, vernisáž
o 16.00 hod., potrvá do 15.11.2013

20.9. **Storočie so skautskou ľaliou**
História maďarského skautingu
na území dnešného Slovenska
1913-2013 – výstava
miesto: Filakovský hrad
– Bebekova veža

26.-28.9. IX. Celoštátna konferencia
spolku Magyar Olvasástársaság
venovaná tematike ľudových
rozprávok, miesto: MsKS Filakovo

Divín

Divínska 40-tka – turistický pochod
org. KST Javor

Dobroč

7.-8.9. Oslavy **Dní obce Dobroč**
„Dobročská hostina“

Dolná Bzová

14.-15.9. III. ročník
Bzovských sklárskych dní

Kokava nad Rimavicou

7.9. Odhalenie pamätnej tabule
Jurajovi Kubincovi,

folkloristovi a vynikajúcemu
fujaristovi, zakladateľovi prvej
skupinovej hry na fujare
miesto: Utekáč, časť Salajka
o 13.00 hod.

Veľká Ves

14.9. **Brdárska kapustnica**
– IV. ročník súťaže o najlepšiu
brdársku kapustnicu
miesto: námestie pri I-dome

MEDIÁLNI PARTNERI - MEDIÁLNI PARTNERI - MEDIÁLNI PARTNERI

REKUS - regionálny kultúrny mesačník. **VYDÁVA:** Novohradské osvetové stredisko, Kármánova 2, 984 01 Lučenec. Registrované na MK
SR – evidenčné číslo: EV 3991/10. **ISSN** 1338-9939, **IČO** 45 020 094, **REDAKTOR:** Michal Abelovský, tel.: 45 12 703, 45 131 78.
GRAFICKÁ ÚPRAVA: Renáta Adamová **ZODPOVEDNÁ:** Mária Ambrušová, riaditeľka NOS v Lučenci
E-mail: noslc@noslc.sk, abelovsky@noslc.sk, **TLAČ:** NOS v Lučenci, www.noslc.sk

NEPREDAJNÉ